

Тарас ДУНАС,

начальник управління захисту прав і свобод громадян та інтересів держави прокуратури Львівської області, старший радник юстиції, кандидат юридичних наук

Микола РУДЕНКО,

завідувач кафедри правосуддя Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, старший радник юстиції, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРОКУРОРА У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ

Ключові слова: прокурор; прокуратура; представництво в суді; цивільне судочинство.

Прокуратура України, як зазначено у п. 2 ст. 121 Конституції України, становить єдину систему, на яку покладається представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом.

Наведене конституційне положення до 15 січня 2012 року дослівно було продубльоване у ч. 2 ст. 45 Цивільного процесуального кодексу України (ЦПК України) із уточненням про здійснення прокурором представництва у суді в порядку, встановленому цим Кодексом та іншими законами, і здійснення його на будь-якій стадії цивільного процесу.

Проте Законом України від 20 грудня 2011 року №4176-IV «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку здійснення судочинства» (набрав чинності 15 січня 2012 року) [1] ч. 2 ст. 45 ЦПК України викладено в іншій редакції, у якій зазначається, що з метою представництва інтересів громадянина або держави у суді прокурор в межах повноважень, визначених законом, звертається до суду з позовною заявою, бере участь у розгляді справи за його позовами, а також може вступити з власної ініціативи у справу, провадження у якій відкрито за позовом інших осіб, на будь-якій стадії її розгляду; подає апеляційну, касаційну скаргу, заяву про перегляд судового рішення Верховним Судом України, заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.

Цим Законом змінено й положення ч. 1 ст. 45 ЦПК України, з якої виключено слово «прокурор».

На нашу думку, це вказує на належність прокурора до органів державної влади, які можуть звертатись до суду із заявами про захист прав, свобод та інтересів інших осіб або державних чи суспільних інтересів та брати участь у цивільних справах. Окрім того, ч. 1 ст. 45 ЦПК України доповнено окремим реченням про те, що при зверненні органів державної влади (прокурора) до суду на захист інших осіб він (прокурор) повинен надати суду документи, які підтверджують наявність поважних причин, що унеможливають самостійне звернення цих осіб до суду для захисту своїх прав, свобод та інтересів. Про надання таких документів, зокрема при здійсненні прокурором представництва інтересів громадянина в суді, йдеться в останньому реченні ч. 2 ст. 45 ЦПК України (в редакції Закону України від 20 грудня 2011 року №4176-IV).

18 вересня 2012 року у фундаменті правових основ прокурорської діяльності з'явився ще один наріжний камінь – Закон України №5288-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань удосконалення діяльності прокуратури» [2], у якому, зокрема, уточнено статус та права прокурора у цивільному процесі. Мета зазначених нововведень обумовлена, очевидно, прагненням законодавця знайти адекватну форму реалізації конституційного припису про представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді у межах існуючих інститутів і процедур цивільного судочинства. Однак, покла-

даючи на прокуратуру здійснення представництва «чужих» інтересів у суді, законодавець, на жаль, не розкриває поняття, змісту і підстави цього представництва безпосередньо у ЦПК України. Більше того, за законодавчими змінами від 20 грудня 2011 року простежується деяка непослідовність законодавця, адже ч. 1 ст. 45 ЦПК України вже не передбачає слова «прокурор», проте у доповнених окремими частинами статтях 297, 328 ЦПК України, якими введено преклюзивний (присикальний) строк оскарження судових рішень, він спеціально зазначає «прокурор» поряд з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, чим поєднує право на участь у справі не зовсім однорідних учасників цивільного процесу.

Оцінюючи саме нововведення ч. 1 ст. 45 ЦПК України, виникає питання про обґрунтованість такого законодавчого рішення: оскільки функції прокуратури у судовому процесі на відміну від інших державних органів визначено на конституційному рівні (пункти 1, 2 ст. 121 Конституції України), то й звернення прокурора до суду та його участь у судовому розгляді справи мають бути врегульовані відокремлено від інших осіб. Адже участь у цивільній справі прокурора можлива відповідно до загального правила про те, що в установлених законом випадках до суду можуть звертатися органи й особи, яким надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб або державні чи суспільні інтереси (ч. 2 ст. 3 ЦПК України).

Визначаючи правову природу представництва прокурором інтересів громадянина або держави у суді, необхідно враховувати суть інституту прокуратури як органу, який здійснює функцію охорони закону. Вступаючи у цивільний процес, прокурор стає його рівноправним учасником і підпорядковується правилам, що регулюють правовідносини, які складаються під час здійснення цивільного судочинства. Але цей факт є внутрішнім стосовно того, що прокурор – передусім представник державного (правоохоронного) органу, який виконує правозахисну функцію [3].

Прокуратура є організаційно самостійним державно-правовим інститутом влади, який не належить до жодної з її гілок. Представляючи в суді інтереси громадянина або держави, прокурор реалізує винятково конституційні положення, закріплені в статтях 3, 13 Основного Закону України, відповідно до яких держава зобов'язана забезпечувати захист прав і свобод громадян, а також усіх суб'єктів права власності та господарювання.

Отже, звертаючись до суду із позовною заявою, заявою про захист прав, свобод та інтересів інших осіб або державних чи суспільних інтересів та беручи участь у судовому розгляді цивільної справи за поданим позовом, прокуратура як незалежна державна інституція (в особі відповідного прокурора) реалізовує конституційну функцію представництва, яка розглядається як один із дієвих засобів утвердження верховенства права, зміцнення законності. Тобто прокуратура сприяє здійсненню цивільного правосуддя шляхом реалізації функцій, визначених Конституцією України і законами, з метою забезпечення балансу інтересів людини, суспільства і держави. Тож прокурор – особливий учасник цивільного процесу, і його участь у цивільному судочинстві зумовлена необхідністю виконання функції представництва інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом. Тобто функція представництва вказаних інтересів у суді є для органів прокуратури конституційною.

Проте інтерес інших органів державної влади (швидше, виконавчої), органів місцевого самоврядування, які раніше були зазначені поряд з прокурором у ч. 1 ст. 45 ЦПК України, до цивільного процесу зовсім інакший. Цей інтерес має переважно відомчий характер: вони беруть участь у справі в силу покладеної на них службової компетенції; можуть бути залучені судом до участі у справі для подання у ній висновків на виконання своїх повноважень (ч. 3 ст. 45 ЦПК України). Зазначимо і такі важливі нормативні положення: усі види представництва у цивільній справі, закріплені у статтях 38, 39 ЦПК України, передбачають у обов'язковому порядку правові відносини між представником та особою, яку він представляє. Відносини між представником і довірительом засновані на договорі доручення або законі. Зокрема, представник для виконання своїх обов'язків наділяється відповідними повноваженнями і не може виходити за межі цих повноважень, якщо не одержить на це спеціального дозволу від особи, яку представляє.

Зовсім інше процесуальне становище займає прокурор, який діє від імені державного органу – прокуратури, на яку законодавством покладено певні представницькі функції. Беручи участь у розгляді цивільної справи, прокурор має обов'язки і користується правами сторони (позивача), крім права на укладення мирової угоди. Додатково до відтворених процесуальних прав органів та осіб, яким законом надано право захи-

ПРОБЛЕМИ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

щати права, свободи й інтереси інших осіб, у ст. 46 ЦПК України (в редакції Закону від 18 вересня 2012 року №5288-VI) передбачено, що з метою вирішення питання щодо наявності підстав для ініціювання перегляду судових рішень у справі, розглянутій без участі прокурора, вступу в розгляд справи за позовом (заявою) іншої особи, прокурор має право ознайомлюватись з матеріалами справи в суді, робити виписки з неї, отримувати копії документів, що знаходяться у справі (ч. 5). Іншим органам та особам такого права не надано. Отже, безплідними уявляються настирливі спроби прирівняти прокурора до законного представника у справі з огляду на те, що, маючи рівні з ним права, він є носієм принципово інших обов'язків [4].

У пункті 3 Рішення Конституційного Суду України від 8 квітня 1999 року №3-рп/99 в справі №1-1/99 про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді (при цьому немає жодних підстав не поширювати це тлумачення на представництво інтересів громадян і держави й на інші суди загальної юрисдикції та вважати його застарілим) зазначено, що прокурорське представництво за правовою природою є правовідносинами, у яких прокурор, реалізуючи визначені Конституцією України і законами України повноваження, здійснює в суді процесуальні дії для захисту інтересів держави. Ці дії включають подання прокурором до арбітражного суду позовної заяви, його участь у розгляді справи за позовною заявою, а також у розгляді судом будь-якої іншої справи з ініціативи прокурора чи за визначенням суду, якщо це необхідно для захисту інтересів держави [5].

Враховуючи вимоги ч. 1 ст. 36-1 Закону України від 5 листопада 1991 року «Про прокуратуру» [6], представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді полягає у здійсненні прокурорами від імені держави процесуальних та інших дій, спрямованих на захист у суді інтересів громадянина або держави у випадках, передбачених законом. Тобто представництво прокурора в цивільному судочинстві полягає у представленні від імені держави інтересів певної особи, утворенні, зміні або припиненні прав та обов'язків цієї особи.

У пункті 2 наказу Генерального прокурора України від 28 листопада 2012 року №6 гн «Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рі-

шень» прокурорам усіх рівнів наказано забезпечити своєчасне, повне та обґрунтоване застосування повноважень щодо захисту інтересів громадянина або держави в суді, а також при виконанні судових рішень. При цьому основними завданнями представництва в суді вважається реальний захист та поновлення прав і законних інтересів громадян, які неспроможні через фізичний чи матеріальний стан, недосягнення повноліття, похилий вік, недієздатність або обмежену дієздатність самостійно захистити свої права або реалізувати процесуальні повноваження, а також захист інтересів держави, що порушуються або можуть бути порушені внаслідок протиправних діянь фізичних або юридичних осіб.

Таке твердження кореспондується з відповідними положеннями ч. 2 ст. 36-1 Закону України «Про прокуратуру», в якій визначено підстави представництва прокурором інтересів громадянина у суді, а саме: неспроможність громадянина через фізичний стан, недосягнення повноліття, похилий вік, недієздатність або обмежену дієздатність самостійно захистити свої порушені чи оспорювані права або реалізувати процесуальні повноваження. Наявність таких підстав має бути підтверджена прокурором шляхом надання суду відповідних доказів.

Отже, твердження прокурора про неможливість громадянина самостійно пред'являти позов може бути визнано судом обґрунтованим і достатнім для відкриття провадження у цивільній справі за умови, що воно підтверджено відповідними документами, доданими до позовної заяви, заяви (наприклад, копією посвідчення інваліда, медичним висновком про стан здоров'я заінтересованої особи, що виключає її можливість звернення до суду, копією пенсійного посвідчення, копією свідоцтва про народження дитини, копією рішення суду про визнання особи недієздатною тощо). Цілком слушною є думка Д. Лупеника про те, що прокурор повинен додати до позовної заяви, яка адресована суду, також і заяву (копію заяви) громадянина до прокурора з проханням про захист його інтересів шляхом звернення до суду, оскільки цим самим прокурор втручається в диспозитивні права цієї особи, що передбачають її право на вільне розпорядження своїми як матеріальними правами, так і процесуальними засобами їх реалізації [7].

Підставою представництва прокурором у суді цивільної юрисдикції інтересів держави є наявність порушень або загрози порушень інтересів

держави (ч. 3 ст. 36-1 Закону України «Про прокуратуру»). Інтереси держави можуть полягати у захисті загальнодержавних політичних, економічних, соціальних та інших програм, спрямованих на захист суверенітету, територіальної цілісності, державного кордону України, гарантування її державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки, охорону землі як національного багатства, захист прав усіх суб'єктів господарювання (п. 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 8 квітня 1999 року). Інтереси держави можуть збігатися повністю, частково або не збігатися зовсім з інтересами державних органів, державних підприємств та організацій чи з інтересами господарських товариств з часткою державної власності у статутному фонді. Проте держава може вбачати свої інтереси не тільки в їх діяльності, а й у діяльності приватних підприємств, товариств.

З урахуванням того, що «інтереси держави» є оціночними поняттями, прокурор, який звертається до суду в інтересах держави, в позовній заяві (заяві) самостійно визначає, в чому полягає порушення інтересів держави, та обґрунтовує необхідність їх захисту, а також зазначає орган, уповноважений державою здійснювати відповідні функції у спірних відносинах. У разі відсутності такого органу або відсутності у нього повноважень щодо звернення до суду прокурор зазначає про це в позовній заяві, і в такому разі набуває статусу позивача (абз. 2 ч. 2 ст. 45 ЦПК України).

Отже, у кожному конкретному випадку прокурор має визначити (з посиланням на законодавство, на підставі якого подається позов), у чому полягає чи може полягати порушення матеріальних або інших інтересів держави, обґрунтовує у позовній заяві необхідність їх захисту і визначає орган, уповноважений державою здійснювати відповідні функції у спірних відносинах. Тож у разі недотримання прокурором вимог закону щодо вмотивування в позовній заяві підстав і обґрунтованості здійснення представництва інтересів держави (до речі, як і громадянина) суддя відповідно до ст. 121 ЦПК України залишає цю заяву без руху і надає строк для усунення зазначених недоліків, а якщо прокурор цього не зробить – повертає її. Якщо суб'єктивне бачення прокурором підстав на представництво вказаних інтересів не підтвердиться об'єктивно в судовому засіданні, суд має залишити позовну заяву без розгляду відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 207 ЦПК України. Відмова органу, уповноваженого здійснювати відповідні функції у

спірних правовідносинах, від поданого прокурором в інтересах держави позову (заяви), подання ним заяви про залишення позову без розгляду не позбавляє прокурора права підтримувати позов (заяву) і вимагати розгляду справи по суті (ч. 4 ст. 46 ЦПК України). Представництво інтересів громадянина або держави здійснюється прокурором також на підставі заповідання громадянину або державі шкоди внаслідок вчинення кримінального правопорушення чи іншого суспільно небезпечного діяння, передбаченого законом про кримінальну відповідальність (ч. 4 ст. 36-1 Закону України «Про прокуратуру»).

Таким чином, за наявності підстав, передбачених у частинах 2–4 ст. 36-1 зазначеного Закону, з метою представництва інтересів громадянина або держави в суді прокурор має право в порядку, передбаченому цивільним процесуальним законом:

- звертатися до суду з позовною заявою, заявою;
- вступати в цивільну справу, порушену за позовами (заявами) інших осіб, на будь-якому етапі її розгляду;
- ініціювати перегляд судових рішень, у тому числі у справі, порушеній за позовом (заявою) іншої особи;
- брати участь у розгляді цивільних справ.

Важливою є вказівка законодавця на те, що прокурор може вступити з власної ініціативи у справу, провадження у якій відкрито за позовом інших осіб, на будь-якій стадії (на будь-якому етапі) її розгляду (абз. 1 ч. 2 ст. 45 ЦПК України, п. 2 ч. 5 ст. 36-1 Закону України «Про прокуратуру»). Обираючи цю форму представництва, прокурор також має визначити, в чому полягає порушення або загроза порушення інтересів держави чи громадянина, обґрунтувати необхідність їх захисту.

Надаючи право прокурору вступати у справу на будь-якій стадії (на будь-якому етапі) її розгляду, законодавець, мабуть, мав на увазі таку схему. Згідно з положенням ст. 118 ЦПК України прокурор має право пред'явити позов до місцевого загального суду. Він наділений правом подати апеляційну скаргу до відповідного суду апеляційної інстанції (ст. 292) та касаційну скаргу – безпосередньо до суду касаційної інстанції (ст. 324). У будь-який час до закінчення апеляційного чи касаційного розгляду справи прокурор має право подати заяву про приєднання до апеляційної чи касаційної скарги, підтримавши її вимоги шляхом вступу в справу (статті 299, 329 ЦПК України). Прокурор має право

ПРОБЛЕМИ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

подати заяву про перегляд судових рішень у цивільних справах після їх перегляду в касаційному порядку до Верховного Суду України (ст. 354 ЦПК України); заяву про перегляд рішення суду будь-якої інстанції, яке набрало законної сили за нововиявленими обставинами (ст. 362 ЦПК України). Як учасник виконавчого провадження, статусу якого він набуває при відкритті виконавчого провадження за його заявою у разі представництва інтересів громадянина або держави в суді (ст. 7, п. 2 ч. 1 ст. 19 Закону України від 4 листопада 2010 року «Про виконавче провадження») [8], прокурор, зокрема, має право звернутися до суду зі скаргою на рішення, дії або бездіяльність посадових осіб Державної виконавчої служби України (ст. 383 ЦПК України). Важлива законодавча новація – право прокурора отримувати у суді виконавчі документи за своїми позовами (заявами) для ефективного контролю за виконанням ухвалених судових рішень (ч. 2 ст. 368 ЦПК України).

Оскільки прокурор може вступити у справу на будь-якій стадії (на будь-якому етапі) її розгляду, він має право подати апеляційну чи касаційну скаргу, заяву про перегляд судових рішень у цивільних справах Верховним Судом України, заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами в межах своєї компетенції незалежно від його участі у справі на попередніх стадіях (етапах) її розгляду, тобто у першій, апеляційній чи касаційній інстанціях.

Отже, відповідна інстанція суду цивільної юрисдикції не має правових підстав для повернення апеляційної, касаційної скарги, заяви про перегляд судового рішення у цивільній справі Верховним Судом України, а також заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами лише тому, що прокурор не звертався з позовною заявою у цих справах.

Однак вступ прокурора у розгляд справи на будь-якій її стадії (на будь-якому етапі) зовсім не означає його право, наприклад, вступити у справу, яка розглядається судом першої інстанції, на стадії судових дебатів. Стадіями (етапами) розгляду справи згідно з ч. 2 ст. 45 ЦПК України, ч. 7 ст. 36-1 Закону України «Про прокуратуру» необхідно розуміти: провадження в суді першої інстанції (наказне, позовне, окреме); апеляційне провадження; касаційне провадження; провадження у Верховному Суді України; провадження за нововиявленими обставинами; виконавче провадження.

Відповідно до п. 11 ч. 1 ст. 5 Закону України від 8 липня 2011 року «Про судовий збір» [9] ор-

гани прокуратури звільнені від сплати судового збору при здійсненні своїх повноважень, а тому вимоги ч. 5 ст. 98, ч. 5 ст. 119 та інших норм ЦПК України щодо надання документа, який підтверджує сплату судового збору, у цих випадках не застосовуються.

Згідно з ч. 1 ст. 56 Закону України «Про прокуратуру» (в редакції Закону від 13 квітня 2012 року №4651-VI) [10] прокурором у цивільному судочинстві є: Генеральний прокурор України, перший заступник, заступники Генерального прокурора України, старші помічники та помічники, прокурори Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, спеціалізованих прокуратур (на правах обласних), їх перші заступники, заступники, міжрайонні прокурори, прокурори міст, районів, районів у містах та прирівняних до них спеціалізованих прокуратур, їх перші заступники та заступники, начальники головних управлінь, управлінь, відділів прокуратур, їх перші заступники, заступники, старші прокурори та прокурори прокуратур усіх рівнів, які діють у межах своєї компетенції.

На відміну від попередньої редакції ст. 56 Закону України «Про прокуратуру» відтепер на законодавчому рівні: змінено систему органів прокуратури, тобто замість поняття військових, транспортних, природоохоронних прокуратур введено уніфікований термін «спеціалізовані прокуратури»; конкретизовано термін «прокурор», а саме: у прокуратурах обласного та районного рівнів, а також у прирівняних до них спеціалізованих прокуратурах більше не передбачено посад «старший помічник прокурора», «помічник прокурора» (залишилися лише у Генеральній прокуратурі України), а з'явилося нове родове поняття (нова регламентація) – «старший прокурор», «прокурор» відповідної прокуратури, які є процесуально самостійними особами. Ці новели бажано відобразити у ст. 45 ЦПК України.

Зокрема, право подання до суду позовної заяви (заяви) в порядку цивільного судочинства надається Генеральному прокурору України, прокурорам Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, спеціалізованих прокуратур (на правах обласних), міжрайонним прокурорам, прокурорам міст, районів, районів у містах та прирівняних до них спеціалізованих прокуратур, їх першим заступникам і заступниками (ч. 1 ст. 37 Закону України «Про прокуратуру»). Право внесення апеляційної чи касаційної скарги на судові рішення у цивільних справах надається

прокурору, який брав участь у судовому розгляді, а також незалежно від участі у розгляді справи – Генеральному прокурору України, прокурорам Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, спеціалізованих прокуратур (на правах обласних), міжрайонним прокурорам, прокурорам міст, районів, районів у містах та привітряних до них спеціалізованих прокуратур, їх першим заступникам і заступникам (ч. 3 ст. 37 зазначеного вище Закону). Право внесення заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами в цивільних справах надається винятково Генеральному прокурору України, його першому заступнику та заступникам, прокурорам Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя і привітряним до них прокурорам (ч. 4 ст. 37 Закону України «Про прокуратуру»). Право внесення заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України на судові рішення в цивільних справах надається Генеральному прокурору України, його першому заступнику та заступникам (ч. 5 ст. 37 зазначеного вище Закону). Відповідно до положень ст. 40 Закону України «Про прокуратуру» змінити, доповнити, відкликати, відмовитися від позову (заяви), апеляційної, касаційної скарги, заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України має право прокурор, який їх вніс, або прокурор вищого рівня, його перший заступник чи заступник.

Повноваження вказаних прокурорів, які діють у межах своєї компетенції (про яку відомо суду), підтверджуються відповідним службовим посвідченням працівника органів прокуратури,

затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 10 травня 2012 року №386 [11].

Розмежування компетенції прокурорів різних рівнів, зокрема щодо питання ініціювання перегляду судових рішень, дасть змогу більш виважено підійти до застосування цього процесуального важеля. Скажімо, ініціювати перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами зможуть відтепер тільки прокурори обласного та вищого рівнів, а право внесення заяв про перегляд судових рішень у цивільних справах Верховним Судом України надано лише Генеральному прокурору України та його заступникам. Така чітка регламентація прав та обов'язків прокурорів відповідає вимогам прийнятої Комітетом міністрів Ради Європи 19 вересня 2012 року Рекомендації щодо ролі прокурорів за межами кримінального правосуддя, у якій наголошено на необхідності уникнення будь-якого різного трактування обов'язків та повноважень прокурорів у суді [12].

Отже, представництво прокурором інтересів громадянина або держави у суді є окремим видом представництва, яке має низку вказаних специфічних ознак, а відтак суттєво відрізняється від договірної або законної. Отже, це представництво має бути самостійним інститутом цивільного процесуального права. Наведені результати дослідження мають базовий (концептуальний) характер і можуть бути використані, зокрема, у наданні Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ окремого роз'яснення щодо представництва прокурором інтересів громадянина або держави у цивільному судочинстві.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку здійснення судочинства: закон України від 20 грудня 2011 року №4176-IV // Голос України. – 2012. – 14 січня.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань удосконалення діяльності прокуратури: закон України від 18 вересня 2012 року №5288-VI // Голос України. – 2012. – 28 вересня.
3. Авер'янов Б. Б. Конституція України: науково-практичний коментар / Б. Б. Авер'янов, О. В. Батанов, Ю. В. Баулін та ін.; ред. кол. В. Я. Тацій, Ю. П. Битяк, Ю. М. Грошевий та ін. – Х. – К., 2013. – С. 88.
4. Задніпровський А. Права прокурора у світлі нової Конституції України / А. Задніпровський // Право України. – 1997. – №1. – С. 72–74.
5. Рішення Конституційного Суду України від 8 квітня 1999 року у справі за конституційним поданням Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держав в арбітражному суді): справа №1-1/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – №15. – Ст. 614.
6. Про прокуратуру: закон України від 5 листопада 1991 року №1789-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №53. – Ст. 793.
7. Балюк М. І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях та відповідях): коментарі, рекомендації, пропозиції / М. І. Балюк, Д. Д. Луспник. – Х., 2008. – С. 131.

ПРОБЛЕМИ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

8. Про виконавче провадження: закон України від 4 листопада 2010 року №2677-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – №19–20. – Ст. 142.

9. Про судовий збір: закон України від 8 липня 2011 року №3674-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – №14. – Ст. 87.

10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України: закон України від 13 квітня 2012 року №4651-VI // Голос України. – 2012. – 19 травня.

11. Про затвердження Положення про службове посвідчення працівника прокуратури України та зразка такого посвідчення: постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2012 року №386 // Урядовий кур'єр. – 2012. – 1 червня.

12. Рекомендація Комітету міністрів державам-учасницям щодо ролі державних прокурорів за межами системи кримінального правосуддя CM/Res (2012)11, прийнята Комітетом міністрів 19 вересня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unhcr.org/refworld/category,LEGAL50697b5e2,0.html>

*Тарас ДУНАС,
Микола РУДЕНКО*

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРОКУРОРА У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ

Резюме

Розглянуто представництво прокурором інтересів громадянина або держави в суді як окремий вид представництва та виділено його в самостійний інститут цивільного процесуального права.

*Тарас ДУНАС,
Николай РУДЕНКО*

ПРАВОВОЙ СТАТУС ПРОКУРОРА В ГРАЖДАНСКОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ: НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ

Резюме

Рассмотрено представительство прокурором интересов гражданина или государства в суде как отдельный вид представительства и выделено его в самостоятельный институт гражданского процессуального права.

*Taras DUNAS,
Mykola RUDENKO*

LEGAL STATUS OF PUBLIC PROSECUTOR IN THE CIVIL LEGAL PROCEEDING: SOME PROBLEMS

Summary

In this article a representative office is considered by the public prosecutor of interests of citizen or state in a court, as a separate type of representative office, and selected him in the independent institute of civil judicial law.